SKAUN KOMMUNE

Saksutredning

Arkivsak: 2026/2580-1

Saksbehandler: Asbjørn Strømmen

Sakens gang

Saksnr.	Møtedato	Utvalg
	13.10.2026	Plan- og miljøutvalget
	13.10.2026	Helse, oppvekst og kulturutvalget
	22.10.2026	Formannskapet
	05.11.2026	Kommunestyret

Temaplan for miljørettet helsevern 2026-2029

Kommunedirektørens innstilling

1. Kommunestyret tar Temaplan for miljørettet helsevern 2026–2029, datert 02.09.2026, til orientering.
2. Temaplanen legges til grunn for kommunens systematiske, risikobaserte og faglig uavhengige arbeid med godkjenning, rådgivning og tilsyn i barnehager, skoler og skolefritidsordninger.
3. Tilsynsplan og virksomhetsspesifikke risikovurderinger oppdateres administrativt gjennom planperioden. Vesentlige tiltak med økonomiske konsekvenser fremmes i ordinære budsjett- og økonomiplanprosesser eller som egne saker.

Bakgrunn for saken

Kommunen har ansvar for å føre tilsyn med virksomheter og eiendommer som omfattes av folkehelselovens bestemmelser om miljørettet helsevern. Tilsynet skal være risikobasert og dokumenteres særskilt, herunder hvordan faglig uavhengighet og likebehandling er ivaretatt. Barnehager, skoler og skolefritidsordninger er arenaer der barn og unge oppholder seg store deler av dagen. Forhold som inneklima, radon, hygiene, sikkerhet, vedlikehold, lys, lyd og uteområder kan derfor ha vesentlig betydning for helse, trivsel, lek og læring.

Temaplanen er utarbeidet for å samle og tydeliggjøre kommunens praksis og ansvar på området. Den skal fungere som styrings-, planleggings- og internkontrolldokument, samtidig som den gir forutsigbarhet for kommunale og private virksomheter som omfattes av regelverket.

Planens formål og mål

Formålet er å sikre et systematisk, risikobasert og faglig forsvarlig arbeid som fremmer helse, trivsel, lek og læring, og som forebygger sykdom, skade og alvorlige hendelser. Planen støtter satsingsområdet Bolyst i Kommuneplanens samfunnsdel 2023–2035, særlig hovedmålet om bomiljøer som innbyr til samskaping, inkludering og aktivitet for alle.

Et konkret delmål er at kommuneoverlege, virksomhetsleder oppvekst og enhetsleder eiendomsdrift og infrastruktur hvert andre år gjennomfører en overordnet gjennomgang av hver barnehage og skole. Gjennomgangen skal blant annet omfatte barnetall, byggenes og uteområdenes kvalitet, mottatte klager og erfaringer fra tidligere tilsyn.

Hovedinnhold i temaplanen

- Tydeliggjøring av ansvar, delegasjon, faglig uavhengighet og likebehandling.
- Oversikt over aktuelle lover, forskrifter og nasjonale faglige veiledere.
- En felles metode for generell og virksomhetsspesifikk risikovurdering.
- Risikoområder som inneklima, radon, smittevern, renhold, drikkevann, sikkerhet, lys og lyd, uteområder og vedlikehold.
- Risikobasert tilsynsplan som kan justeres når ny kunnskap eller nye hendelser endrer risikobildet.
- Rutiner for rådgivning, godkjenning, internkontroll, informasjonsplikt, tilsyn og oppfølging av klager og bekymringsmeldinger.

Organisering, ansvar og uavhengighet

Virksomhetens eier har ansvar for at kravene til helse og miljø oppfylles og for å stille nødvendige ressurser til rådighet. Kommunen er samtidig godkjennings- og tilsynsmyndighet. Dette innebærer at kommunen i enkelte saker både er eier og kontrollmyndighet. Planen understreker derfor at tilsynet må organiseres slik at faglige vurderinger er uavhengige, og at kommunale og private virksomheter behandles likt.

Kommuneoverlegen ivaretar den samfunnsmedisinske kompetansen og gir medisinskfaglige råd. Myndigheten utøves i samsvar med kommunens gjeldende delegeringsreglement. Samarbeid med oppvekst, eiendomsforvaltning, bygningsmyndighet, helsetjenester og eksterne myndigheter er nødvendig, men skal ikke begrense tilsynsmyndighetens selvstendige vurderinger.

Medvirkning og administrativ forankring

Planen er utarbeidet med bidrag fra kommuneoverlege, strategisk ledergruppe og Kommunikasjon og personal, med kommunalsjef Helse og mestring som ansvarlig. Planens arbeidsform forutsetter videre dialog med virksomhetenes eiere og ledere, foreldreutvalg, elevråd, verneombud og relevante kommunale fagmiljøer. Barn, elever og foreldre skal informeres om kravene til det fysiske miljøet og om muligheten til å kontakte kommunen som tilsynsmyndighet.

Folkehelsevurdering

Planen gjelder miljøet til barn og unge og har dermed en klar folkehelse- og barnerettighetsdimensjon. Forebygging av helseskadelig inneklima, ulykker, smitte, radoneksponering og mangelfullt vedlikehold kan ha stor betydning både for den enkelte og for lærings- og oppvekstmiljøet samlet. Systematisk tilsyn og tydelig informasjonsplikt styrker også barnas og foreldrenes mulighet til å få kritikkverdige forhold vurdert og fulgt opp.

Miljømessig vurdering

Saken innebærer ikke i seg selv nye bygge- eller klimatiltak. Planen kan likevel bidra positivt gjennom bedre oversikt over bygningsmessige forhold, mer langsiktig vedlikehold og tidligere oppdagelse av fukt, ventilasjonsproblemer og andre miljøforhold. Ved konkrete tiltak må helse-, klima-, energi- og kostnadshensyn vurderes samlet.

Økonomisk vurdering

Vedtak av temaplanen medfører ikke i seg selv nye bevilgninger. Arbeid med oversikt, risikovurdering, rådgivning, godkjenning og tilsyn forutsettes i utgangspunktet ivaretatt innenfor gjeldende administrative og faglige rammer. Planen kan avdekke vedlikeholdsbehov, behov for undersøkelser eller andre tiltak med økonomiske konsekvenser. Slike tiltak må vurderes og prioriteres i ordinære budsjett- og økonomiplanprosesser, eventuelt fremmes som egne saker dersom alvorlighet eller tidskritisk helserisiko gjør det nødvendig.

Den administrative oppfølgingen krever tydelig ansvar, løpende dokumentasjon og kapasitet hos kommuneoverlege og berørte fagområder. Det overordnede gjennomgangsmøtet hvert andre år skal bidra til samordnet prioritering og tidlig avklaring av ansvar.

Vedlegg

1 Temaplan for miljørettet helsevern 2026-2029 - 02.09.2026